بازخوانی

(نگاهی به مسایل اجتماعی در جامعه بین الملل)

روایتی از تبعیض نژادی در ینگه دنیا، مهد سرمایه‌داری جهانی

«پلیس» حمایت نمی کند، می کشد

| حمیدرضا عظیمی - خبرنگار گروه طرح نو |

۱

چهره‌ای سیاه دارد؛ کمی فربه با تی‌شرتی سبز به تن! در آخرین تصویری که از او منتشر شد، اینطور بود. با همان لباس سبز رنگش، داشت می‌دوید؛ نقش بر زمین شد و ...! بعد رسانه‌ها نامش را «والتر لامر اسکات» نوشتند. آن روز مثل همه روزهایی بود که پیش از این گذشته، اما برای «والتر» گویا روز تقدیر نام گرفت. پلیس نورث‌چارلستون، خودروی او را به دلیل نقص فنی در چراغ عقب، متوقف کرد. «والتر» از ماشین پیاده شد. چند لحظه‌ای با مامورى که یونیفرمی سیاه به تن داشت، گپ زد. کمی بگو مگو و درگیری بسیار مختصر. ناگهان پا به فرار گذاشت! چند متری که دور شد، مامور پلیس «مایکل توماس اسلیگر» (میشائیل توماس اسلاگر) هفت‌تیرش را که به نظر می‌رسید از نوع «برتا» باشد، در آورد و شروع به شلیک کرد. یک، دو، سه و... هشتمین تیر که شلیک شد، «والتر» را نقش بر زمین کرد. اینها شرح تصاویری است که چندی پیش بعد از مرگ مردی سیاهپوست در ایالت کارولینای جنوبی آمریکا، در فضای مجازی منتشر شد و پس از آن خبرگزاری‌های مختلف آمریکا، آن را بازنشر دادند. انتشار این تصاویر به این دلیل بود که پلیس نورث‌چارلستون ادعا کرد «والتر لامر اسکات» ۵۰ ساله، به دلیل ربودن اسلحه بی‌حس کننده مامور اسلیگر، به قتل رسیده است. «اسلیگر» روز حادثه پشت بی‌سیم به همکاران خود اعلام کرد، مجبور به شلیک به فردی شده که اسلحه او را ربوده است. «دیوید آیلور» وکیل «اسلیگر» نیز به صورت رسمی اعلام کرد موکل او برای دفاع از خود به متهم شلیک کرده است. او گفت: موکل من احساس خطر کرده و «اسکات» نیز قصد داشته دستگاه شوک او را بردارد. بعد از انتشار تصاویر صحنه قتل «اسکات»، «آیلور» از ادامه دفاع از این افسر پلیس انصراف داد.

۲

افشای نابرابری

قتل «والتر لامر اسکات» نمونه‌ای از آن چیزی است که بارها و بارها در رسانه‌های ایالات متحده انعکاس یافته است. شهروندان ایالات متحده معتقدند، پلیس رفتاری تبعیض‌آمیز علیه رنگین‌پوستان دارد. در لحظات اولیه قتل «والتر اسکات» پلیس مدعی شد براساس قانون با او رفتار کرده است اما انتشار تصاویری از قتل «اسکات» در فضای مجازی که توسط یک عابر پیاده گرفته شده بود، موج جدیدی از اعتراضات را به راه انداخت که شهروندان رنگین‌پوست ایالات متحده آن را اعتراضی علیه تبعیض نژادی نامیده‌اند.

«فیدین ساتنا» جوانی که تصاویر چگونگی قتل «اسکات» را در اختیار خانواده قربانی و خبرگزاری‌ها قرار داده بود، دو روز پس از حادثه حاضر به گفت‌وگو با رسانه‌ها شد. مطابق گزارش «یورونیوز» او در پاسخ به این که چرا حاضر شده است این ویدیو را در اختیار خانواده قربانی و رسانه‌ها قرار دهد، گفت: «دلیلش این است که اگر روزی چنین بلایی سر من هم بیاید می‌خواهم همه حقیقت ماجرا را بدانند.» وی که خود از رنگین‌پوستان ایالات متحده است در این گفت‌وگو تأکید کرد: زمان فیلمبرداری بسیار نگران بودم که پلیس به سوی من نیز تیراندازی کند.

در گزارشی که خبرگزاری‌های آمریکایی پس از این حادثه منتشر کردند، بر خشونت‌های اخیر پلیس آمریکا و قتل سیاهپوستانی که سلاح به همراه ندارند، تأکید شده و آمده است: قتل سیاهپوستان غیرمسلح، باعث شده آمریکایی‌ها دیگر به مأموران قانون اعتماد نداشته باشند.

بنابر آنچه تاکنون در رسانه‌های غربی و آمریکایی منتشر شده، قتل‌هایی شبیه آنچه در فقره مربوط به «اسکات» ۵۰ ساله رخ داد، به دفعات تکرار و در مواردی منجر به تبرئه پلیس شده است اما تفاوت این فقره با فقرات قبل، بر این است که انتشار تصاویر مستند صحنه جرم، مقامات آمریکایی را مجبور به موضع‌گیری کرده است. بعد از حادثه در گزارشی که روی خروجی خبرگزاری‌های مختلف قرار گرفت، بیانیه رسمی «کریس استورات» وکیل خانواده «اسکات» منتشر شد که در متن آن آمده است: انتشار تصاویر حادثه، مقامات را واداشت تا فوراً و آکنش قاطعانه نشان دهند.

با انتشار تصاویر صحنه قتل «اسکات»، ساکنان نورث‌چارلستون از ایالت کارولینای جنوبی، در اعتراض به خشونت پلیس علیه رنگین‌پوستان تجمع کردند. «یورونیوز» گزارش داد: ساکنان خشمگین نورث‌چارلستون در اعتراض به خشونت پلیس علیه سیاهپوستان دست به تجمع زدند. یکی از شرکت کنندگان در این تجمع گفت: «من این‌جا به نمایندگی تمام پدران آمده‌ام تا بگویم از این که هر هفته، هر روز یا هر چند ساعت شاهد کشته شدن یک جوان سیاهپوست به ضرب گلوله پلیس آمریکا باشم، خسته شده‌ام.»

این نخستین‌باری نیست که مامورانِ پلیس در ایالات‌متحده، به سوی سیاهپوستان شلیک می‌کنند. سال گذشته «مایکل براون»، جوان ۱۸ ساله سیاهپوست در شهر «فرگوسن» به ضرب گلوله «دارن ویلسون» کشته شد. کشته شدن این جوان سیاهپوست، موج بزرگی از نارضایتی را در این شهر و دیگر نقاط آمریکا به راه انداخت. بزرگترین حرکت اعتراضی که در واکنش به قتل «براون» انجام شد زمانی بود که قاضی «رونالد براک میر»، قاضی شهر فرگوسن، «ویلسون» را از اتهام قتل عمد، مبرا دانست. پس از این حکم راهپیمایی هفت‌روزه‌ای از محل قتل «براون» تا مرکز ایالت میسوری (به طول ۱۹۲ کیلومتر) آغاز شد که نام «سفر عدالت» به خود گرفت. این راهپیمایی به اینکار «هزارمان ملی دفاع از رنگین‌پوستان» برگزار شد. معترضان در این راهپیمایی اعتراضی، پلاکاردهایی در دست داشتند که روی آن نوشته شده بود: «زندگی سیاهپوستان اهمیت دارد» و «اجرای عدالت».

۳

تنش‌های نژادپرستانه

وجود تبعیض نژادی علیه رنگین‌پوستان در ایالات‌متحده و تعدادی از کشورهای غربی، موضوعی نیست که بنابر وجود بغض یا چیزی شبیه کینه، مطرح شده باشد. رسانه‌های غربی بارها نظر مسئولان محلی و فدرال در ایالات متحده را منتشر کرده‌اند که در آن بر وجود تبعیض نژادی صحه گذاشته‌اند.

وزارت دادگستری ایالات متحده آمریکا مارس ۲۰۱۵ (هفت ماه پس از حادثه فرگوسن) گزارشی منتشر کرد که در آن بر وجود تبعیض نژادی در دستگاه‌های حافظ قانون این کشور تأکید داشت. براساس تصریح روزنامه «پولس اِستودی»، در گزارش تحقیقی وزارت دادگستری آمریکا قاضی «رونالد براک میر» (قاضی شهر فرگوسن) متهم به صدور احضاریه‌های غیرضروری با هدف کسب درآمد، به‌خصوص علیه سیاهپوستان آمریکایی شد. در این گزارش آمده است: «روش‌های اجرای قانون در فرگوسن از تمرکز این شهر بر کسب درآمد و نه رفع نیازهای امنیت عمومی نشأت گرفته است.» از جمله دیگر یافته‌های گزارش یادشده اذعان به نهادینه شدن رفتارهای نژادپرستانه پلیس در برخورد با متهمان است.

یورونیوز نیز در گزارشی درباره این موضوع آورده است: سال ۲۰۱۴ را باید سال بالا گرفتن «تنش‌های نژاد پرستانه» در ایالات متحده آمریکا دانست آن هم در شرایطی که شش‌سال از ورود نخستین رئیس‌جمهوری رنگین‌پوست به کاخ سفید می‌گذشت. رخداد «فرگوسن» صبر مردم را لبریز کرد. تظاهرات‌های متعددی در یکصد و هفتاد شهر آمریکا علیه نگاه نژادگرایانه پلیس به سیاه‌های این کشور برپا شد که حداقل از دهه ۱۹۶۰ به این سو بی‌سابقه بوده است. یک پرستار رنگین‌پوست و مادر دو نوجوان دراین‌باره گفت: «نگران دو پسرم هستم. وقتی بزرگ شوند نمی‌دانم درباره پلیس باید به آنها چه بگویم. این که وقتی دچار مشکل شدند به پلیس زنگ بزنند یا نه؛ برای این که پلیس برای حمایت از ما این‌جا نیست گویا.»

«داشتن اعتماد به پلیس» را باید احساس مشترک جامعه آمریکایی‌های آفریقایی‌تبار به‌ویژه بعد از اتفاق هشتم آگوست ۲۰۱۴ در شهرک فرگوسن واقع در ایالت میسوری دانست که در آن «مایکل براون»، یک نوجوان رنگین‌پوست و غیرمسلح، به ضرب شش گلوله یک افسر سفید پوست از پای درآمد.

«کلینتون استانسیل»، کشیش کلیسای «سنت لوییس» که شهرک فرگوسن در حومه آن واقع شده، از وضع سیاهان در جامعه آمریکایی ابراز گلایه کرد و گفت: «این موضوع تنها به فرگوسن مربوط نمی‌شود و در هر شهر آمریکا قابل مشاهده است. جوانان سیاهپوست در حاشیه قرار داده شده‌اند و در همه شهرها به صورتی غیرانسانی با آنها برخورد می‌شود. بنابراین فکر می‌کنم که مورد فرگوسن و مایک براون همه را حول وضع موجود گرد هم آورد.»

به هر روی، رخداد فرگوسن، به سطح فدرال کشیده و در نهایت پای کاخ سفید هم به ماجرا باز شد. «باراک اوباما»، «ریک هولدر»، دادستان کل آمریکا رسما اعلام رسیدگی به این پرونده کرد. حتی اوباما پذیرفت که آنچه را که در فرگوسن رخ داده، نمی‌توان یک استثنا دانست. او گفت: «باید بپذیریم وضع حاکم بر فرگوسن نشان از چالش بزرگتری دارد که ما به‌عنوان یک ملت همچنان با آن مواجهیم.

واقعیت این است که در بخش‌های بسیاری از کشور بی‌اعتمادی شدیدی میان ضابطان قانون و جامعه رنگین‌پوست وجود دارد. بخشی از این وضع را باید میراث تبعیض نژادی‌ای دانست که در کشورمان حاکم بوده است.»

شواهد نشان می‌دهد مقاومت‌ها برای اثبات وجود تبعیض نژادی تا حدی است که بیشتر اوقات حتی با شواهد زیاد هم، نمی‌توان آن را اثبات کرد. در موضوع قتل نوجوان سیاهپوست در شهر فرگوسن، هیأت منصفه در نوامبر ۲۰۱۴ تصمیم گرفت پلیس سفید پوست را تحت تعقیب قرار ندهد. «ویلسون» افسری که به سوی نوجوان سیاهپوست شلیک کرد (علاقت هم او هم قاضی پرونده مجبور به استعفا شدند)، حتی از اتهام «نقض حقوق مدنی» هم تبرئه شد. گزارش «ریک هولدر» دادستان آمریکا درباره پرونده «مایکل براون»، «نیز به دلیل آنچه «کمبود شواهد و عدله» نامیده شد، نتیجه خاصی در بر نداشت. موارد مختلف نشان داده تحقیقاتی از این دست، به‌طور معمول به نتیجه‌ای خاص منجر نمی‌شود.

۴

جسد سیاه، کف خیابان

از گذشته تاکنون، موضوعات مختلفی مبنی بر وجود تبعیض نژادی در دستگاه پلیس انگلستان، فرانسه و همین چند هفته پیش پلیس رژیم صهیونیستی، مطرح شده است. حتی شواهد نشان می‌دهد نگاه دوگانه به سفیدپوستان و سیاهان در دستگاه قضایی ایالات‌متحده، وجود دارد. آنچه واضح و روشن است، وجود تعدادی زیاد از متهمانی است که توسط پلیس آمریکا کشته شده‌اند و بعدها معلوم شده درباره آنها اشتباهی صورت گرفته است. شاید همین نوع برخورد باشد که مطابق اسناد، تعداد سیاهپوستانی که توسط پلیس آمریکا کشته می‌شوند، ۲۱ برابر بیشتر از سفیدپوستان است.

ماه گذشته جوانی ۲۵ ساله در بالتیمور ایالات متحده، در زمان بازداشت توسط پلیس جان خود را از دست داد و باز هم انبوه اعتراضات در آمریکا آغاز شد. اعتراضاتی که به نظر نمی‌رسد بتواند رویکرد پلیس را نسبت به سیاهان تغییر دهد. «مایکل مور» مستندساز منتقد آمریکایی پیامی توییتری درباره این موضوع منتشر کرده است. او در پیام، خود ضمن همدردی با سیاهان آمریکایی نوشت: «شما را زندانی می‌کنند، به شما تیراندازی می‌کنند، به ستون فقرات شما آسیب می‌رسانند، خرخره شما را می‌جوئند، شما را به جنگ می‌فرستند، شما را فقیر نگه می‌دارند، شما را از کار می‌اندازند، شما را از مدرسه می‌اندازند، شما را به زندان می‌انداز